

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12	rt. o. é.
Félévre	6	" " "
Évnyegyedre	3	" " "
Egy órára	1	" " "

Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

3t. hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. minden hirdetés
után 30 kr. befizetés.

Hirdetések feltételnek:

Bécsben: Oppelik Alejos (Wollzeile 22.)
Hansenstein és Oppelik (Wollzeile 9. szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyitléri cikkek

sora után 20 kr. előleg befizetés mellett
a szerkesztőséghez czímzendők.
Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezeltetik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1869-iki folyamára.

Egy évre	12	forint o. ért.
Félévre	6	" " "
Évnyegyedre	3	" " "
Egy órára	1	" " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A képviselőház megalakulása.

Alkotmányos országok egyik legfőbb ünnepe, a törvényhozási munkálkodás megkezdése s e végre a parlament constituáló ülésének megtartása. Ily napot ilt meg május elsőjén Magyarország, midőn parlamentjének alsóháza, a nép souverainitás e hatalmas tényezője megalakult, megválasztván elnökét, alelnökeit és jegyzőit.

A megalakulás ténye nemcsak az üdvös munkálkodás kezdetét jelzi s a megszárdalt alapon biztosítja a korszerű haladhatást, hanem hasznos tanulságokat mutatott fel a pártok arányát, magatartását, a szükséges reformok létesíthetési módját, s így a nemzet jövő jólétének biztosítását illetőleg is.

Ez előtt pár héttel azon hirrel rémítgették az avatlanokat, hogy az ellenzéki árnyalatok minden erejükből arra törekcsenek, miszerint az illető választó kerületekből minél több képviselő megválasztása ellen adassanak be tiltakozások, kérvények s így a kifogás alá nem eső képviselők oly csekély számmal leendnek, hogy a ház meg sem alakulhat. Az e miatti aggodalmak csak hamar füsttől váltak; és méltán, mert már az alakuló ülésben 381 képviselő szavazott. Előre is lehetett tudni azt, hogy a józan ellenzék nem rendezhet a fennírtetthez hasonló, tiltakozva-kérvényező hadjáratot, mi csak is a törvényhozási munkálkodás megkezdésének késleltetésére, a reformviták elodázására czélzhatott volna, s bár célra úgy sem vezet vala, a nemzet roszalását vonta magára; oly képtelenségre legfőlebb egyes tulzók gondolhattak, parlamentaristák semmi esetre.

Parlamentünk alsóházának megalakulása békés küzdelem volt. A pártok megmérköztek, erejük aránya constatálva lett, az elnök, alelnökök és jegyzők megválasztásánál. Somssich 246, Gajzágó 243, Bittó 231 stb. stb. szavazata azt tanúsítja, hogy a Deák-párt oly nagy többséggel rendelkezik, mely lehetővé teszi a drága idő felhasználását, az ehető szükségéget képező reformmunkásság sükeres kifejtését.

Már az új házszabályok alkalmazása felett támadtszörszállhasogató vita alkalmával tanúsítá a többség, mennyire belátja, hogy az 1869—72-ki ülészek jobbra fordítandó, mintsem oly fölösleges eszmecsere, mely hetekig foglalkodtatná a házat azon igazolási kérdésekkel, melyek, az új házszabályok értelmében, az osztályokra tartoznak. E kérdésnél a többség tömör phalanxának fellépése szintegy meglepte az ellenzékét, a súlyos szavazattöbbség értelme: félre a sok beszéddel, elérkezett a tettek ideje.

A Deák-párt e jelmondata biztosítani fogja a győzelmet és kezesseg arra nézve, hogy az 1869—72-ki parlament méltán fog reformparlamentnek nevezeteni; mert azt követvén, a buzgó, kitartó munkásság által véssend be emléket a nemzet szívébe. Soraiból választott elnökének beköszöntő beszéde, melyben elmondja, hogy az alelnökségre vonatkozó törvények, s a házszabályok értelmében fő gondját arra fordítandja, miszerint „a szólás szabadsága, mint az alkotmányosságnak mellözhetetlen feltétele sértetlenül megóvassék, ennek törvényes gyakorlásában soha senki, még a többség által se akadályoztassék”; továbbá, hogy „éppen oly lelkiismeretesen fog ügyelni a nyilvánosságra is, mely az alkotmányosságnak másik és nem kevésbé fontos attribútuma”: — a Deák-párt jövő eljárási módjának azon pontjait jelöli meg, mely szerint a hasznos, sőt szükséges vitát nem szándéka aka-

dályozni, s csak azt óhajtja kikerülni, nehogy egyesek szólás-vizsketege, a szönyegen levő tárgy teljes kimerítése és megvilágítása után is — fölösleges dictiókkal vesztgesse el a ház drága idejét, minckellő felhasználásért az egész ház felelős; hogy méltánytalan pressiot a „leszavazás” korai előrántásával nem fog a kisebbségre gyakorolni, erről kell tanuskodni a nyilvánosságnak, mert ez a leghitelesebb tanu a közvélemény ítélőszéke előtt.

Körülbelöl ily értelemhen vehette az elnök szavait az egész ház, midőn a szólás-szabadság és a nyilvánosság hangsúlyozásánál, zajos tetszést nyilvánított, s a mondottakat élénken, általánosan helyeselte.

Az ellenzék e szerint kezét fogott a többséggel az idő értékesítésére; ily szerű magatartása a legerősb biztosítéka lenne a reformmű üdvös előrehaladásának; ez úton a nemzet anyagi és szellemi erőt sokszorozni sikerülend, a mire — elmaradottságunk s különösen a külvilágnyok válságos volta csakugyan sürgetőleg intenek.

Talán ez intés szellemétől áthatva fogadta valamennyi párt élénk helyesléssel Somssich eme szavait:

„Legyenek tanácskozásaink vitái még oly élénkek, tüzesek, néha talán ingerültek is — erősen hiszem, hogy a küzdelem heve soha sem fogja e képviselőházban létező alkotmányos pártokat egymással szemben olyan állásra elragadni, melyből azok, ha bármikor, bárhonnán és bárminő veszély fenyegetné a szeretett hont és annak királyát, azonnal ne egyesülnének és találkozva a hazaszeretetek mindnyájunkkal egyiránt közös szent érzetében, ennek erejétől lelkesülve, összetett vállakkal ne törekednének elhárítani és ha kell, áldozatokkal is legyőzni a bajt.”

Ez arany-szavak, melyeket a képviselőház elnöke oly bölesen mondott, s a melyekben a jelen válságos korszak komoly szózata hangzik felénk — most is, mint mindig viszhangra találtak a honatyák kebelében pártkülönbség nélkül, az élénk helyeslés hangja egyesíté őket ama nagy zászló alatt, melyre Somssich ékes szólása reá mutatott.

Képzletünkben előttünk áll a parlamentben lefolyt lélekemelő epizode képe. Mi a távolból is látjuk a hazaszeretetek közös lobogóját s szemlélve azt, őszintén kimondjuk: a magyar journalistikának valahára félre kellene rakni ama éles fegyvereket, melyeket a választások ideje alatt használt, mert a reformok érdekében, s a fenyegető veszélyekkel szemben, nagyobb összetartásra van és lesz szükségünk, különösen az „erdélyi részeken”;

ideje felhagyni a recriminálással, had csillapuljanak le teljesen a választások alkalmával felkorbácsolt szenvedély hullámai, a korteskedés élményeit illetőleg ne játsza az egyik fél a bárány szerepét, ne illesse a másikat minden kigondolható váddal, mert az ily ritka szövet nagyon is átlátszó;

vitázzunk, ha kell tüzesen — talán ingerülten is, de ne gyanúsítsunk, ne keserítsük el a kedélyeket, ne engedjük a pártnézet eltérését társadalmi gyűlöletté fajulni, mert ennek utóvégre is a nemzet adná meg az árát és nem csak valamelyik párt: — mert, ha a parlamentben, veszély idején, azonnal kezét foghatnak az értelmes, higgadt honatyák pártkülönbség nélkül, nem oly könnyen történhetnék meg az a nagy közönség közt, kivált ha a journalistika folyvást olajat csepegtet a tüzre!!!

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése május 1-én.

Korelnök: az időközben beérkezett megbízó leveleket és kérvényeket mutatja be:

Tisza László Tordamegye alsó-kerületében megválasztott képviselő megbízó levelét.

Kérvény adott be Degenfeld Béla gr. Szathmárm. krassói kerületében megválasztott képviselő ellen, egy másik Klapka György Temesvár városi képviselő ellen, melyhez azonban semmi másolat nincs mellékelve; ugyancsak egy óvás, mely most érkezett Justh Kálmán megválasztása ellen (felkiáltások: van ezer forint?)

A napirendre áttérve felhívja a képviselőket, szavazatukat az elnökre beadni.

A szavazatok beadatván:

Széll Kálmán korjegyző: kihirdeti a szavazás eredményét: beadott összesen 381 szavazatot, ebből esett:

Somsich Pálra 246.

Nyáry Pálra 99.

Irányi Dánielre 31. Ghyezy Kálmán, Jókai Mór, Patay István, Simonyi Ernő egy-egy szavazatot kaptak. Egy szavazójegy üres volt.

Korelnök: e szerint Somssich Pál 246 szavazattal elnöké választatott. (Élénk éljenzés.)

Következett az első alelnök választása. Beadott 371 szavazat.

Ebből nyert: Gajzágó Salamon 243 szavazatot. Szaploneczay József 89 szavazatot. Mocsonyi Antal 29 szavazatot.

Korelnök: Legtöbb szavazatot kapott tehát mint első alelnök Gajzágó Salamon (éljenzés.)

Következett a második alelnök választása. Beadott 334 szavazat. Ebből kapott:

Bittó István 231 szavazatot. Ennélfogva a második alelnökségre nézve a többség Bittó István mellett nyilatkozott.

Jegyzőknek megválasztották Jámbor Pál, Mihályi Péter, Fodrocz Pál, Bujanovics Sándor, Majláth István, Széll Kálmán.

Korelnök: A többséget nyert jegyzők neveit kikiáltván, megjegyzi, hogy a szavazatok összeszámlálásánál egy kérvény adott be Horváth János erdélyi képviselő ellen (van-e 1000 frt. mellékelve?) Igenis van. És ezzel az én foglalkozási köröm be van fejezve.

Deák Ferencz: a házszabályok szerint a ház nagy is most volna megválasztandó, de ugyancsak a házszabályok szerint ez más napra is halasztható, (ugy van!) ha a ház e választást későbbre halasztani akarja. A ház nagy megválasztása nem szükséges a ház megalakulásához, azt javasolja tehát, hogy hagyják a választást a jövő ülésre (helyeslés.)

Korelnök: Bevégezvén kötelességemet, ezenel magamat a t. ház kegyébe ajánlom (zajos éljenzés.)

Erre az tjonnan választott elnök és jegyzők helyeiket elfoglalván:

Somssich Pál elnök: Midőn a mélyen tiszt. képviselőház határozata folytán ezen emelvényre lépek, keblem sugallatát követe, azon kértést kellene nagyérdemű képviselő társaimhoz intéznem: Méltóztatassanak diszes sorakból nálamnál képebb, tehetségeiben dúsabb férfut az elnökségre választani és e hivatal nagy és nehéz teendőinek terheit erősebb és elismert, érdemeknél fogva hivatottabb vállakra tenni; azonban se a képviselőház többségénél bölesebb, se elbarátaimnál, kik ezt így intézték, okosabb lenni nem merészkedvén; de mint alkotmányos polgár magamat a többség akaratának a lehetőségig alá rendelni tartóvzán: meghajolva engedelmességek a tiszt. ház parancsának, s elfogadom az elnöki székét, miután azt e háznak a mult országgyűlésen működött érdemdús elnöke: a most is közöttünk levő tiszt. képviselő társunk Szentiványi Károly ur (hosszasan tartó élénk éljenzés a ház minden részéből), ki e helyet 3 év alatt hazafiai buzgósággal, igazságszeretettel, s ritka részrehajlatlansággal töltötte be, hajlott kora és egészségeének gyöngékedése miatt ezuttal elfogadni nem vállalkozhatott.

Engedelmességek egész készséggel azon kezesgető reményben, miként szabad leszen számítanom arra, hogy azok, kik engem e kitünő helyre emelni jónak tartották, ahoz kötött kötelességeim teljesítésében is istápolni fognak; (Fölkialtások: Nemecek azok!), a tiszt. ház pedig méltányolva színta szándéku buzgóságomat, törvényes eljárásomban nem fogja tülem, választott elnökötől megtagadni pártolását. (Helyeslés.)

Szükségem lesz e pártolásra ily nagy fontosságú országgyűlésnek folyama alatt, melytől kor és helyzetünk oly sokat követelnek, a haza oly sokat vár.

Felséges urunk királyunk, legkegyelmesebb trónbeszédében ehető szükségéinknek hosszú sorát tárja föl előttünk, s kijelöli javitást váró számtalan fogyatkozásainkat, melyek az elsőségért egymásközt szinte harcötöt vinni látszanak Rajtunk áll megragadni az alkalmat, mely most hozzánk simlva kínálkozik, s fölismerve, okasan követni a kor intő szavát, mely meddő viták helyett tettekre utal, eredményeket kér. (Élénk tetszésnyilvánítások a jobboldalról.)

Mi engemet illet, én mint megválasztott elnök teendőimben mindenkor az elnökségre vonatkozó törvényeinket, s ezek értelmében készült házszabályainkat fogom zeinormértékül tekinteni; ezekre fogok, valahányszor szükséges lesz, hivatkozni,

hogy a ház akaratára szerint megnyitott és vezetett ülésekben a tanácskozások alatt szükséges esend és rend szigoron fűntartassék, (Helyeslés), hogy a szólás-szabadság, mint az alkotmányosságnak mellözhetetlen feltétele, sértetlenül megóvassék; (Zajos tetszés mindenfelől), s ennek törvényes gyakorlásában a háznak bármelyik tagja soha senki, még a többség által se akadályoztassék. (Élénk helyeslés.) Valamint viszont ezekre fogok hivatkozni, valahányszor szükséges leszen, azért is, hogy a szólás-szabadságávali visszaélés és alkotmányos jogaink ezen legjelentékenyebbikének olynemű gyakorlata, mely a tanácskozások eredményét a többség akaratára ellen meghiusithatná, szintén meggátoltassék. (Helyeslés a jobboldalon.)

Az, hogy eme törvényekre és ezek szellemében megállapított házszabályokra teendő hivatkozásainak eredménye legyen, a tiszt. háznak bölesegtől fog függni, mely egyedül lesz hivatva az általam idézendő törvények és szabályok alkalmazása fölött határozni (Helyeslés.)

Épen oly lelkiismeretesen fogok ügyelni a nyilvánosságra is, mely az alkotmányosságnak másik és nem kevésbé fontos attribútuma, melynek nem csak a házban, de a házon kívül is ezélszerű eszközök általi lehető kiterjesztését a közönség tölünk méltán várja. Ugyanazért bátor leszek e tárgyban a képviselőháznak figyelmét annak idején felkérni s e tekintetben ezélszerűbb intézkedések megtételére fölhívni. (Általános helyeslés.)

Szóljak-e még ezeken túl valamit a jelen országgyűlésnek részletes föladatairól s ezeknek megoldására vezető eszközökről, vagy épen nemzeti politikánk irányáról?! Nem! Mindezekről mint elnök, távol kell magamat tartanom, tisztem föladatának fösulyát, ha szabad úgy mondanom, hivatalos büszkeségemet abba helyezvén, hogy saját véleményemet a tárgyak érdemére nézve e helyről soha se hallatván, a többség akaratát annál hűvebben tolmácsolhassam, a ház határozatait annál helyesebben kijelenthessem.

Ugyanazért valahányszor meggyőződésöm azt parancsolja, hogy valamely tárgy érdeméhez szóljak, mindannyiszor házszabályaink útatisását követeve az elnöki szék helyettesemnek engedve át, képviselői helyemről fogok nyilatkozni.

Mindezeknél fogva, mint elnök ezen ünneplés pillanatban is csak azon általános reményemet fejezhetem ki, hogy a képviselőháznak minden tagja fölfogva a kor és helyzetünk követelményeinek komolyságát együtt, és egyenkint: buzgó hűséggel fogja teljesíteni hazafiai kötelességét. S legyenek tanácskozásaink vitái még oly élénkek, tüzetesek, néha talán ingerültek is, keblem forró vágyával őszhangzólag erősen hiszem, hogy a küzdelem heve soha sem fogja e képviselőházban létező alkotmányos pártokat egymással szemben olyan állásra elragadni, melyből azok, ha bármikor, bárhonnán és bárminő veszély fenyegetné a szeretett hont és annak királyát, azonnal ne egyesülnének és találkozva a hazaszeretetek mindnyájunkkal egyiránt közös szent érzetében, ennek erejétől lelkesülve összetett vállakkal ne törekednének elhárítani és ha kell, áldozatokkal is legyőzni a bajt. (Élénk helyeslés.)

Ily hitben és reményvel foglalom el a mélyen tiszt. képviselőház határozata által kijelölt elnöki székét, mely köszönetet mondva a bennem helyezett bizodalomért, e nem érdemlett kitüntetésért. (Éljenzés.)

Mielőtt azonban ezt tenném, engedje a tiszt. ház, hogy nevében köszönetet szavazzak kor-elnökünknek e helyről lelépett Pribék Antal képviselő társunknak, ki alakulásunk előkészületének fárasszó munkáját szives készséggel és teljes buzgósággal vezérelte. (Éljenzés.) Szintegy köszönetet mondok a korjegyzőknek is, kiket Isten sok évekig tartson meg házáknak. (Éljenzés.)

És most elnöki kötelességem szerint ünneplésen kinyilatkoztatom, hogy fölséges urunk, koronás királyunk által f. évi ápril 20-ára összehívott magyar országgyűlésnek képviselőháza megalakult. Isten áldását kérve a megalakult háznak működésére, azt e helyről azon felkiáltással üdvözlöm, mely minden hű polgárnak kebelében viszhangra talál: Éljen a király! Éljen a haza! (Hosszasan tartó lelkes éljenzések.)

Gajzágó Salamon köszönetet mond a bizalomért, melylyel a ház megíszelte, köszönetet külön azért, hogy ezen bizalom által eshetősége nyílt ki előtte az elnöki szék terhei viselésének, terheit viseli annak, a mi mindnyájunk előtt legesetebb: a háznak. Értzi a földát elnyúlt s kéri a házat, hogy ha földatában nem követné mindig a helyes utat, ne röjják azt fel akaratának, hanem tehetsége hiányainak. Életének legboldogabb pillanatát akkor élvezendi, ha bucsút véve a szék-

„Nem kétkeltem, hogy mint én, önk is oly véleményben vannak, hogy a közelebbi múlt polgárháborúban az unio ellen felkelt államokat kívánatos lenne visszahelyezni a kormány- és az országgal szemben korábban fennállott viszonyaikba. És ezt azonnal eszközölni kellene venni, mihelyt amaz államok polgárai hajlandóknak mutatkoznak a béket és rendet maguk között fenntartani, s oly intézményeket és törvényeket elfogadni és fenntartani, melyek az ottani lakosoknak egyenlő polgári és politikai jogokat biztosítanak.

„Az Egyesült Államok tekintélye, melyet a katonai hatalom állított vissza, minden kétségen kívül továbbra is erélyesen támogatni fogja a polgárokat jogaiknak szabad gyakorlásában, mi minden köztársasági kormányának legfőbb célja. De midőn egy fellázadt állam népe kész jóhiszeműen engedélyeket nyújtani e célra, mindenesetre kívánatos, hogy az elégtelenség minden oka minél gyorsabban eltávolíttassék, s így minél szorosabb egység jöjjön létre, visszaadva az ország ismét a béke- és virágzásnak.

„A virginiai nemzeti convent, mely 1867. decz. 3-án Richmondban összeült, ezen állam számára egy alkotmányt dolgozott ki, mely azután 1868. ápril 17-én is fogadtatott. En a congressus figyelmét azon választásra kívánom alázattal felhívni, mely ezen államban f. évi május avagy június hóban megy végbe, az ottani katonai parancsnok vezetés alatt, és a melyen az új alkotmány elfogadására vonatkozó kérdést a polgárok elé lehetne terjeszteni.

„Ugyanakkor és ugyanazon felügyelet alatt meg lehetne választani továbbá az államhivatalnokokat is. Ezután pedig az említett alkotmány, avagy annak a nép által elfogadott része decz. hó első hétfő napján a congressus elé lenne terjesztendő oly célból, hogy ha helybenhagyatnék, azonnal meg lehessen tenni a szükséges intézkedéseket, miszerint Virginia korábbi viszonya az uniohoz ismét helyreállíttassék.

„En azon reményben vagyok hajlandó e javaslatot tenni, hogy Virginia polgárai kezdet fognak majd a nemzeti kormányval oly célból, miszerint ezen állam oly helyzetbe jusson, hogy a törvény előtti egyenlőség elfogadassék és fenntartassék, mint azt a függetlenségi nyilatkozat Virginia egyik legkitűnőbb fiának szavai szerint mondja.

„Egyszermind azon kérdésre is figyelmessé kívánom tenni a congressust: nem lehet-e feltüntetni, hogy a Mississipi állam nemzeti conventje által kidolgozott és a nép szavazata által visszaadott alkotmány nem vettétné-e el ismét, ha ugyanoly módon újabb a nép elé terjesztenék? Washington, 1869. ápril 7. Grant S. U.”

Ezen tizenetből világosan kitűnik, hogy az elnök teljességgel nem helyesli a Virginia és Mississipi államok alkotmányához csatolt záradékokat, mely az egykori lázadókat politikai interdictióval sújtja. Ő azt óhajtja, hogy e záradék külön szavazás alá bocsáttassék, nehogy ezzel együtt maga az alkotmány is visszautasíttassék. Más szavakkal: Grant a végleges amnestia mellett van, mire néző a kezdeményezést azonban a congressusnak akarja átengedni. Ő azt kívánja, hogy a midőn a déli felek szavazási jogot nyernek, egyszermind a lázadóknak is általános amnestia adassék, mivel ily módon a leggyorsabban és legsikeresebben lehet elhárítani a mult szomorú emlékeit.

Hatósági élet.

Udvarhelyszék, ápril végén, 1869. — Itt az idei 2-dik rendes képviselő bizottmányi közgyűlés előtt néhány nappal ért véget.

Elnök főkir. bíró úr az ülést d. e. 11 órakor „hazafias szellemű” beszéddel nyitotta meg, mely ezenkívül még, alkotmányos életünk fényesebb vívmányait is kellő tájékozottsággal megvilágította.

Napirendre első sorban a csekély módosításal leérkezett tanácskozási és ház-szabályok kerülvén — több példányban kinyomatni határozattak.

Ezen szabályok egyébiránt gyakorlatban a célznak csak úgy felelnek meg, ha a tagok a tanácskozás alá kerülő tárgyak közül legalább a fontosabbakkal előre megismerkedhetnek. Hiszünk, hogy erre mindannyiszor út és alkalom fog nyitni.

A szék ügyeinek állásáról felolvasott rövid közigazgatási jelentés sok kívánni valót hágy fele; még most sem áll az ily nemű jelentések modern színvonalán; tükröt vártunk volna, melyben a miniket legközelebről érdeklő dolgokat minden oldalról kellő világításban feltüntetve színről-színre megláthatassuk.

Különösen megvártuk volna, hogy a jelentés a közvélemény előtt — a közigazgatási eljárás rovására — annyira odiosussá vált, s az utazók és a postakocsi szerencsétlenségére már másfél év óta építő kezekre várakozó méréfalvi hidak állapotáról felvilágosítást adjon, s ezáltal a közvéleményt megnyugtassa; és továbbá, hogy az annyira fontos követelvények actus lefolyását, az abból elvonható tanulságokat és annak eredményét híven felemlítse; ez utóbbit annyival inkább, mert két keblű köztisztviselő választott be s állását hallgatag mindkettő szerényen megtartotta, holott a Királyhágón túl ily incidensből számos lemondási esetet regisztrálhatánk.

Főjegyzővé ifj. Tibád Antal választott meg, és e választás volt a jeleni gyűlés eseményei-

nek egyik fénypontja. Ezen fiatal emberben a tekintélyes többség a jellemmel párosult képességet emelte érdemlelt polczára.

Valóban ideje is immár, hogy a közvélemény itt se rohanjon többé vakon a családi befolyás, a vagyon, rang, születés s felekezeti érdekek és tekintetek reminiscentiáihoz ragaszkodó táblabíró politika útján.

Ideje, hogy itt is pálezát törjön a józan közvélemény, választásoknál úgy, mint a szék zűldeasztala körül történő minden oly dolog fölött, mely az újabbról eszmék mellett s szemben a parlamentaris kormányrendszerrel — lelte már magát. Megérdemelt jutalma lenne ez ama ferde politikának, a mely még ma is azon hiedelemben él, hogy a székház ablaka azon biztos positio, a honnan ha nem is épen széles e világnak, de magának az anyaszéknek, sőt talán az országnak lehet irányt adni.

Az ily politika ellen nyilvánuló közvéleménynek igaza van; mert le kell járnia magát minden oly intézménynek, mely többé nem áll életerős alapon, s melyet nem a közszükség tart feun; mert csak ekkor fog minden osztály haladhatni az általános polgárisulás és közmívelődés felé, s csak így fogunk rendi helyett népképviselői alkotmányt bírni.

Felolvasatván azon miniszteri intézvény, mely szerint ő Felsője az 1868-dik évi XLIII. t. czikk 9. §-e alapján Dániel Gábor id. főtisztet e szék főkirálybírájává legkegyelmesebben végleg kinevezni méltóztatott: erre a gyűlés riadó éljenzésben tört ki, később pedig ő mlgát tümegeesen a legszélyesebben üdvözölte.

A kir. főkormányzék végleges felosztását tárgyzó belügyminiszteri rendelet, a széki közigazgatás ezutáni hatáskörére vonatkozólag, figyelemre méltó intézkedéseket tartalmaz; e szerint ugyanis:

a székekészekében ezután urberii, koresma, arányosítási- és legelészabályozási ügyekben első bíróságilag a kerületi kir. bíró, másod hatóságilag pedig a tisztség határozand;

a közigazgatás hatáskörébe tartozó minden kihágási esetekben első hatóságilag a nulló ítélt, a másod hatóságilag ellátás pedig — mit ezen ügyekben eddig a főkormányzék gyakorolt — jövőre a tisztség illetékességi körébe utasíttatik;

a harmad bírósági, vagy is végelhatározás mindkét esetben a bel- illetve a földmívelés, ipar- és kereskedelemtügyi miniszteriumokatt illet;

az ezen intézkedéstől foglalt folyamodási rend jelen évi ápril első napján lép hatályba;

a kiváltságolt, de rendezett tanácsokkal e nem látott mezővárosok részére, kihágási ügyekben, az első hatósági határozathozatali joga, mely különben a nulló illetné, arra kellőleg képesített hivatalnokok tartása esetében — megengedtetik.

A bizottmányi gyűlés utasította a tisztséget, hogy ezen rendelet értelmében intézkedjék és járjon el. — Ezen intézkedésnek szükségképp meg kell változtatnia az eddigi roccó eljárás fiziognomiáját; ki kell hogy küszöbölje mindazt, mi odonszerű és laza; okszerül munkafelosztás által meg kell hogy szüntesse egy tisztviselőnek többek fölötti túltelhetettségét; maga után kell hogy vonja a közvélemény előtt már annyira odiosussá vált „királybírói hetesség” keleti kényelmének eltörlését.

Igenis! a ki tisztviselő, ne csak minden primán, az év folytán ne csak tizenkét héten, hanem a tizenkét hó minden napján át legyen tisztviselő, azaz: dolgozzék! közpályán a dilettantismus aranjuezi napjai már minden művelt államban lejártak; ezt követeli a napról-napra szaporodó teendők hal-maza, ezt a közjó épen úgy, mint az egyesek elodázhatlan érdeke!... Helyén lesz itt megemlíteni, hogy az udvarhelyszéki közigazgatási tisztviselők és szolgálai személyzet fizetése a jelen évre — a közlött költségvetés szerint — 26 ezer frtra rug.

A kézdi-vásárhely-bikszád-bacsoni útvonal kiépítésének támogatására újabban sürgetően felvagyunk szólítva. Jól var, ám támogassuk, mint tevék a parajd-gyergyói vonallal, ámbár mindkettő határszéli s a szék zöme mi hasznát sem veszi; de aztán ne feledkezzünk meg a zetelaki Libán-on át Gy. Szt. Miklósrá vezető vonal megnyitásának legalább tervbevétele fölül sem; mert ezen útvonal kiépítése által székünk főiránybani forgalma eddigelő alig sejtett lendületet nyerne. Szűkebb a rendelkezésünkre álló tér, hogysem most az előnyök elősorolásába bocsátkozhatnánk, annyira azonban tény, hogy míg most Parajd felé 10—11, Csikszereda felé 15 mérföld választ el Gy. Szt. Miklóstól, a jeltett vonalon át 6 mérföldön juthatnánk oda. Videat közlekedési bizottság!

Az igazságügyi miniszteriumot feliratilag megkértük, hogy a helyszínelést a székelyföld kerületén mielőbb megkezdeni méltóztatassék, s ennek támogatására a többi székelyföldi törvényhatóságokat is megkeressük. Superflua non nocent.

A pénzügyminiszterium értesít, hogy a XXI. t. czikk 81. §-nek megfelelőleg, bélyegellenőrzési szemlék tartása végett egy fogalmazót küldött ki, s felhi, hogy melléje keblünkől egy hivatott egyént válasszunk.

A mik ezeken kívül történtek — nem közérdeklők. *)

*) Bár lapunk 50 dik sz. már hozott tudósítást e bizottmányi gyűlésről, érdekes részleteinél fogva ezt is sietünk közreadni. Szerk.

Napi hírek.

— A honvédek toborzása alkalmából elrendeltetett, hogy f. hó elején Kolozsvárrt, Pesten, Budán, Pozsonyban, Kassán és Zágrábban toborzó-bizottságok állíttassanak fel.

— Másod tanfelügyelőkké a Királyhágón innen kinevezettek: Hosszu Theofil kolozsmegyei alispán Kolozs- és Dobokavármegyébe és Bárdossy Gyula tisz. miniszteri fogalmazó Hunyad- és Zarándvármegyébe.

— Kath. autonomia. Több kath. képviselő Pesten értekezletre hívta össze az összes kath. képviselőket f. hó 3-kára, hogy a kath. autonomia ügyében tanácskozzanak. Délőtt 10 órakor a megyeház termében össze is jött mintegy 50 képviselő, kik elhatározták küldöttséget indítani az esztergami érsekhez, felkérendő ezt, hogy intézkedjék, hogy ez ügy további fejlődése minél előbb meginduljon. A küldöttségbe megválasztottak: Gajzágó Salamon, Horváth Döme, gr. Zichy Jenő, Huszár István, Paczoly János, Bezerédj László, Berzeviczy Tivadar és Zinszky György. Az értekezlet továbbá jövő vasárnapra egy nagyobb gyűlést tartását határozta el, melyre pártkülönbség nélkül a kath. autonomia ügyének minden barátja, ugyszintén a főrendek érdeklődő tagjai meghívassanak.

— A Diána-fürdő megnyitásában fáradozó részvényesek m. hó 29-én gyűlést tartottak, s a fürdő-intézet legezészerűbb átalakítására vonatkozólag tervet készíteni bizottságot választottak. E bizottság elnöke Groisz Nándor, tagjai: Gámán Zeigmond, Gothárd József, dr. Fischer, Jucho Ferencz, Korbuly Bogdán, Szentgyörgyi József és dr. Szombathelyi Gusztáv, jegyző dr. Salamon.

— Maros-Vásárhelyt megtörtént az esküdttek összeírása. A kimutatásban 308 egyén áll, s ezek közül 3 mérnök, 7 orvosodtor, 7 seb orvos, 23 ügyvéd, 17 tanár, 5 elemi iskola tanító, 34 kir. táblai, 4 urberii törvényeszeki, 35 széki, 27 városi és 11 adó hivatalnok, 4 gyógyszerész, 1 bator orvos, 2 takarékpénztári hivatalnok, 1 fényképező, egy nyomdász, 10 háztulajdonos, 25 kereskedő, 3 ügynök, 2 haszonbérli, 1 kalapos, 5 eszmadia, 6 vendéglős stb. — Ugyancsak M. Vásárhelyről írják, hogy a város kerést intézett a miniszteriumhoz, az erdélyi honvédparancsnokságnak Kolozsvárról Vásárhelyre leendő áttétele iránt.

— A Diána-fürdő udvara, városunk emelésében fáradozó tulajdonosa, dr. Szombathelyi buzgalma folytán koronkint mutat fel valami új szemlélni valót. Jelenleg egy az angolok kezei ben s hadjáratában oly híressé vált norton csö-kut van a fürdő udvarán közszemlére kitevé.

— Balázsfalváról az írják a „Federatione”-ának, hogy a kath. egyházat illető új statuták vizsályt fognak a róm. és görög-kath. egyházak között előidézni. A „Federatione” e statutumokban nagy sérelmét látja a gör. kath. egyház autonómiájának, s reméli, hogy a balázsfalvi metropolita sem gondolkodik másképp.

— (Necrolog.) Csapó Réz Mihály fájdalommal tudatja már csak néhai kedves neje Buda Juliánának folyó évi ápril 21-dikén 28 éves korában tüdővésziből következett halálát.

— (Necrolog.) Plankensteini báró Rauber Károlyné szomorúan tudatja Plankensteini báró Rauber Károly, nyug. cs. kir. ezredes s több rendjelek tulajdonosának, élte 79 dik, boldog házaságának 41-dik évében szélhűtés következtében m. hó 23-dikán reggeli 10 órakor történt csendes elhunytát.

— (Necrolog.) Az unitáriusok helybeli collegiumából a halál ismét áldozatot kért: VII. ik gymn. osztálybeli tanuló Bölöni Barabás József nines többé. Béke porain!

— Szűrhébről írják az „Ung”-nak: Közelebről birtokomba jött egy Szűrhében nemrég talált régi kétförintos tallér nagyságu és vastagságu sárga pénzem. Egyik oldalán igen szép és magasan kidomborodó sűrűnyes orosz lány van, a mint szájában egy emberi, vagy más csontvázat (kart, vagy lábcsárt) tart. A másik oldalon ugyan csak dombor kiállításban római imperator cserkoszorú feje; — ezen az oldalon kevés kivétellel épen maradt meg a következő körirat: IMP. CAES. DOMIT. AUG. GERM. COS. XIII. GEN. PER. P. P. Mindezekből bizton következtethetni, hogy ezen sárga pénz-nem Domitján császár idejéből való, ki Kr. u. 81—96-ban uralkodott, és több kútfő szerint a dákokkal vívott gyakori háboruskodásaiban szégyenletes békekötéseket nagy pénzen vásárolt meg. Hogy e pénz-nem azon időből való, mellette szól azon körülmény, hogy a történezesek közmegállapodása szerint, Domitján császártól Hadriánus kezdett fejlődni a nemesebb pénzverdészet, s e szerint ezen teljesen ép formájú és el nem kopott pénz-darab 178. éves kort számlál, s majdnem azon időből való, midőn Krisztus a földön járt.

— Jogtudományi szemle cím alatt egy nagy-beoszt vállalat indult meg, melynek Csemegi, Hoffmann, Kautz, Ökröss, Pauler Tivadar, Széber, Szilágyi Dezső, Tóth Lőrincz a rendes munkatársai. Jogirodalmunk kitűnőségeinek közreműködése mutatja, hogy itt nem ephemer becsű vállallattal állunk szemben s mutatja még inkább az első

fűzet tartalma: I. Bevezetésül. II. A bírósági szer vezet I. (Csemegi). III. Választott vagy kinevezett bírák-e? I. (Zsoldos Ignác). IV. A váltói végrehajtás elévüléséről (Fogarasi). V. Egy bíró, milyennek lenni kell. (Tóth Lőrincz). VI. Törvénykezés (az ősiségi nyiltpar. 5. ik s 6. ik §-ához) (E.). VII. Igazságügyminiszteri rendelet a polgári törvénykezési rendtartás életbeléptetése s az erre szükséges átmeneti intézkedések tárgyában, magyarázattal kísérve (Ökröss, Bálint). VIII. Különfélék. (Törvényjavaslatok, szervezésök, kinevezések, halálozások, hirdetések stb.)

— A fecskék haszna. Ha fölvezzük, hogy egy fecske naponta 16 órát röpök s óránként 20-szor éteti fiait: egy fecsképar, napjában, öszvesen 640 szor tér vissza fészkehez. Egy kirü-püléskor a vén fecske mindig 10—20 rovert viszen fiainak. Ezenkívül az öregek magok is napjában megesznek legalább 600 legyet, szunyogot. A fönnebbi adatokat véve alapul: egy fecske család naponként 7000, havonként 200 ezer rovert pusztít el. S ha a költség eső fogyasztást 30 ezer dbra tesszük: egy 7 tagból álló család, míg nálunk lakik, közel 600 ezer, — s ha egy falura csak 100 fecsképar számíttunk: az egész fecské-csoport 57 millió ártalmas rovert fogyaszt el.

A kolozsvári takarékpénztár üzlet-forgalma 1869. ápril hóban.

Bevétel:	
Pénztári maradvány mart. hóról	40611 frt 56 kr.
Betételek 123 féltől	30788 frt 39 kr.
Visszafizetett váltók	16245 frt — kr.
Kamat jövedelem	1279 frt 53 kr.
Különféle díjak	319 frt 1 kr.
Részvény átirási díjak	10 frt — kr.
Visszaváltott pénztári utalványok	21000 frt — kr.
Összesen:	110,253 frt 49 kr.
Kiadás:	
Betéti visszafizetés 21 féltől	16755 frt 50 kr.
Betétek után kifizetett folyóka-matok	99 frt — kr.
Váltókra	53763 frt 40 kr.
Előlegekre	13760 frt — kr.
Kezelési költségek	119 frt 93 kr.
Tiszti fizetések	134 frt 66 kr.
Házbérre	400 frt — kr.
Különféle kiadás	156 frt 25 kr.
Maradvány márcz. hó végével	25,064 frt 75 kr.
Összesen:	110,253 frt 49 kr.

Nemzeti színház.

Ápril 30-kán „Rigoletto.”
Május 1-én „Elisondoi leány” és „Matrozk a földéleten”, mindkét operettben a legjobb erők működtek közre, mi az előadások sikerét előre biztosítja.

Május 2-kán a helybeli ev. ref. főtanoda zenekara javára Horváth Gyula tehetséges iskolai karnagy és jó igyekezett zeneszerző zeneestélyt rendezett a házi zenekör közreműködése mellett, mely alkalommal „Nők hibája” című egy felvonásos vigjáték is előadott. Az estély tanuskodott a zenekar jó igyekezetéről, azonban az anyagi eredmény silány volt. A tiszta jövedelem, féljűl fizetésekkel együtt, alig 40 frt.

Május 3-kán „Troubadour”, Tannerné ez uttal mint Leorora utolozor lépett fel. Nehéz szerepét teljesen betöltötte, a minthogy a közönség érdeme szerint többször meg is tapolta a kedves érekesnét. Dalfy (Manrico), Darai K. (Azucena), Mezei (Luna gróf) kifogástalanul énekeltek.

Május 4-kén: a mára hirdett „Kisértés” helyett, közbejött akadályok miatt, **Prielle Cornelia** első felléptéül a „Szövetségese” Pól Moreau élénk vigjátéka adatott. Mint előrelátható volt, a ház zsufalván meglett. Közönségünk jeles művésznő vendégét kitűnő lelkesedéssel fogadta s szűnni nem akaró tapsvihar, koszorúk, füzérek és költemények öznével fejezte ki a viszonzás örömet s egyuttal bebizonyította, hogy Kolozsvár feltékényen megőrizte emléket azon élvezetűs estvéknek, melyeket a jeles művésznő legutóbbi vendégszereplésének köszönhetett; az ünneplés és mégis szívélyes fogadás tanúsítja, hogy Kolozsvár fejlethetlen kedvenc művésznője lépett színpadunkra. Ez uttal mintegy bevezetésül Henriette szerepében, gyönyörűdtünk művészi játékában, a tüzről patant franciás elevenségben, a pártalan eleganciában, melyek Prielle Cornelia-nk kiváló tulajdonai. Minden jelenetben, ugyszólva, remekelt; a jellemzett egyetlen vonása sem hiányzott az élénke állított alakból, nem tudtuk elhatározni jellemző arckifejezésén szeméinek néma és mégis oly érthető beszédén, taglejtésén szabatoságán és mégis keresetlen kellemén, művészi hanghordozásán bámuljunk avagy a felfogás emelkedettségén és a megtéstités élethűségén gyönyörűdjünk e inkább; tény, hogy az ajkairól kelt szavak mind egyike megtette a kellő hatást, mindannyija egy-egy vonás volt a jellemkép kiegészítésére, kidomborítására, feltüntetetésére. Az előadás folyama alatt, egy a felvonások közt is minduntalan megújultak az általános tetszésnyilvánítások, s egymást követték a méltányló kihívások. Prielle Gaston szerepét sok ügyességgel adta, Szilágyi (Philippe) gondot fordított szerepére, s nem egy sikerült jelenete volt. Dancz Nina Claire szerepében nagy otthonossággal töltö be helyét.

KÜLFÖLD.

Páris, máj. 1. Egy császári rendelet ideiglenesen Baroche igazságügyi minisztert bizza meg a pénzügyminiszteri tárczával. A hivatalos lap közlése az a belga vasúti ügyben Lavalette és Frère-Orban között megállapított programot. Prevost és Poradol „Franciaország 38,000 községének valamennyi mairejéhez” egy iratot intézett, melyben ezen a választásokra befolyásos hivatalnokok kötelességét adja elé és a következő felhívással végződik: „Legyenek mindig azon gondolatall eltelve, hogy minden személyes szenvedély, minden pártérdek felett áll önökre néző azon kötelesség, hogy a nemzeti akarat őszinte

